

Referat zgłoszony na Konferencję naukową
pt. „Reakcja Policji na popełnione wykroczenia”
przez Artura Hołubiczko,
Prefekta Krajowej Rady Komendantów
Straży Miejskich i Gminnych

„Współpraca pomiędzy Policją a strażami gminnymi w ujawnianiu i zwalczaniu wykroczeń”

Warunkiem prawidłowego funkcjonowania systemu ochrony porządku publicznego jest właściwe współdziałanie organów i instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne. W tym zakresie szczególna rola przypada Policji i Straży Gminnej (miejskiej). To właściwe relacje między tymi służbami w znacznym stopniu gwarantują bezpieczeństwo i porządek publiczny.

Strażnicy gminni (miejscy) realizują swoje uprawnienia w zakresie reagowania na wykroczenia na podstawie art. 12 ustawy o strażach gminnych. Są to uprawnienia w pełnym zakresie, ale z ograniczeniem dotyczącym formy reagowania przez skatalogowanie wykroczeń, za które strażnicy mogą nakładać grzywny w postępowaniu mandatowym. Policja ma w swoich kompetencjach nakładanie grzywien za wszystkie wykroczenia. W obiegowych komentarzach strażnikom przypisuje się przede wszystkim rolę tzw. drobnych wykroczeń, których ciężar gatunkowy ze społecznego punktu widzenia jest mniejszy. Ściganie przysłowiowej już „babci z pietruszką” nie jest jednak, wbrew twierdzeniom niektórych, głównym zadaniem tej formacji. Z takiego postrzegania straży przy okazji krytycznych, a czasami nawet złośliwych komentarzy rodzi się konkluzja, która ukazuje pewną prawdę. A mianowicie fakt, iż płaszczyzną działań Straży w zakresie reagowania na wykroczenia są wszystkie wykroczenia kodeksowe i pozakodeksowe, które na co dzień są popełniane na ulicach miast, targowiskach, obiektach użyteczności publicznej i naruszają spokój oraz porządek publiczny, a w konsekwencji porządek prawny. Przy takim obszarze działań straży miejskich działania Policji powinny koncentrować się głównie na wykroczeniach z podtekstem kryminalnym np. kradzieżach i na przestępstwach, co stanowi obszar zastrzeżony wyłącznie do kompetencji Policji. W takim schemacie sprawnego działania obu służb nie ma miejsca na rutynę czy marginalizowanie problemów, co może być konsekwencją szerokich uprawnień, a tym samym obowiązków.

Taki schemat w wielu gminach i miastach jest realizowany i przynosi efekty. Wsparcie ze strony ustawodawcy mogłoby poprawić jeszcze tę efektywność przez wyposażenie straży miejskich w dodatkowe kompetencje i poszerzenie uprawnień w kierunku zbliżonym do Policji w obszarze reagowania na wykroczenia np. przez poszerzenie katalogu wykroczeń, za które

strażnicy mogą nakładać grzywny w postępowaniu mandatowym co upraszcza postępowanie i prowadzi do szybkiego ukarania sprawcy.

Konsekwentne egzekwowanie porządku prawnego bez podziału na sprawy dużej i mniejszej wagi przynosi efekty i ma znaczenie zarówno edukacyjne jak i prewencyjne. Z jednej strony bowiem budzi świadomość nieuchronności poniesienia konsekwencji prawnych w przypadku naruszenia prawa, a z drugiej zapobiega powrotom do popełniania wykroczenia. Tę konsekwencję w egzekwowaniu wszelkich nawet najdrobniejszych przejawów naruszania prawa może zagwarantować tylko właściwa współpraca Policji i Straży w obszarze reagowania na wykroczenia. Rola Straży jest w tej współpracy jasna i oczywista: to do niej należy reagowanie na wszelkie wykroczenia, które nierozzerwalnie są związane z codziennym życiem mieszkańców miast i gmin. Ta swoista „specjalizacja” w reagowaniu na wykroczenia jest gwarancją właściwego wypełniania społecznej roli zarówno przez Policję jak i przez Straż, a jej efektem będzie kompleksowość, pełna ochrona porządku publicznego, bez marginalizowania pewnych problemów o mniejszym ciężarze gatunkowym. Daje to gwarancję skuteczności działania obu formacji, a w konsekwencji poczucie bezpieczeństwa w ocenie społeczności lokalnej.

Innym zagadnieniem w zakresie reagowania na wykroczenia jest skatalogowanie wykroczeń w dwóch obszarach w kodeksowym i pozakodeksowym. W ponad 100 ustawach zostały zamieszczone przepisy o wykroczeniach. Taki stan rzeczy z jednej strony przypisuje konkretne sankcje prawne pod przepisy merytoryczne, co ułatwia ich kompleksowe czytanie, rozumienie i interpretowanie. Z drugiej jednak strony z punktu widzenia formacji, które zostały powołane do reagowania na wykroczenia stanowi to utrudnienie z powodu wielkości i różnorodności aktów, które zawierają w swej treści przepisy o wykroczeniach. Kompleksowa regulacja przepisów o wykroczeniach w układzie kodeksowym z pewnością ułatwiłaby „poruszanie się” po tej dziedzinie prawa bez konieczności weryfikowania wiedzy wynikającej ze znajomości wykroczeń kodeksowych i bardzo licznych wykroczeń pozakodeksowych. Dla zachowania czytelności i jasności ustaw merytorycznych mogłyby zaistnieć w nich stosowne odniesienia do uregulowań kodeksowych.

Przestrzeganie prawa i jego stosowanie jest obowiązkiem Policji i straży gminnych (miejskich). Trudno wyobrazić sobie spełnienie tych obowiązków bez znajomości prawa. Stąd konieczność ciągłego doksztalcania i podnoszenia kwalifikacji. W tym zakresie jest także płaszczyzna do współpracy pomiędzy Policją i Strażami. Nie chodzi tutaj wyłącznie o kwestię szkoleń, ale także codziennej wymiany doświadczeń pomiędzy funkcjonariuszami Policji i strażnikami. Taka wymiana doświadczeń jest bardzo cennym źródłem wiedzy i to wiedzy praktycznej. Prawidłowe relacje na tym polu gwarantują przekaz informacji bezpośrednio lub przez

udostępnianie np. pozyskanych interpretacji prawnych, wytycznych i stanowisk różnych urzędów i instytucji. Wielokrotnie Straż w Częstochowie służyła taką pomocą nie tylko innym strażom, ale także komisariatom Policji. Praktyczne stosowanie prawa ma bowiem swoje źródło nie tylko w zapisach aktów prawnych, ale także w ich interpretacjach, które mogą sprawiać trudności nawet doświadczonemu policjantowi czy strażnikowi. Takie sytuacje wymagają wsparcia prawnego i kontaktu z wyspecjalizowanymi kancelariami prawnymi lub biurami i departamentami ministerstw czy urzędów. Stosowanie prawa musi być realizowane w sposób nie tylko konsekwentny, ale także jednolity i spójny przy uwzględnianiu wytycznych i interpretacjach prawnych.

W celu upowszechnienia dostępnych nam pism urzędowych, stanowisk i interpretacji zostanie stworzona specjalna strona internetowa Prefektury Krajowej Rady Komendantów Straży Miejskich i Gminnych, która umożliwi wgląd do tych informacji w celu ułatwienia stosowania prawa. Podobne inicjatywy spotykają się z dużym uznaniem, a ich rola jest nie do przecenienia. W dobie internetu i powszechnej dostępności do informacji taka formuła sprawdza się i przynosi efekty. Również Policja realizuje tego typu działania np. na stronie Policyjne Centrum Informacyjne Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, z której korzystają nie tylko policjanci, ale także strażnicy. Strona ta jest cennym źródłem informacji i interpretacji, które pozwala rozwiązać wiele praktycznych problemów w służbie.

Reasumując, zarówno w reagowaniu na wykroczenia jak i korzystania z wzajemnych doświadczeń i dostępnych informacji Policja i Straż mają wspólne pole działania i powinny w tych zakresach uzupełniać się, wspierać i współpracować w interesie publicznym w celu zapewnienia ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego.

***Prefekt
Krajowej Rady Komendantów
Straży Miejskich i Gminnych***

mgr Artur Hołubiczko